

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “สุภาสิตา วาจา — วาจาสุภาสิต, คำพูดที่กล่าวดีแล้ว”

คำว่า **สุภาสิตา วาจา** เป็นคำบาลีทั้งสองคำ แปลจากข้างหลังมาข้างหน้าได้ว่า **วาจา** (วาจา, คำพูด) **สุภาสิตา** (ที่บุคคลกล่าวดีแล้ว) นิยมแปลทับศัพท์ว่า วาจาสุภาสิต ความหมายก็คือ เป็นวาจาหรือคำพูดที่ดี มีประโยชน์ เป็นคำพูดที่ผู้รู้ไม่ติเตียน เป็นคำพูดที่ผู้รู้สรรเสริญ เป็นคำพูดที่**มิใช่**คำเท็จ คำส่อเสียด คำหยาบ และคำเพ้อเจ้อ จะรู้ได้ว่าวาจาใดเป็นวาจาสุภาสิต ก็ต้องอาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ดังข้อความจาก**พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต วาจาสูตร** ว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วยองค์ ๕ ประการ เป็นวาจาสุภาสิต ไม่เป็นทุพภาสิต และเป็นวาจาไม่มีโทษ วิญญูชนไม่ติเตียน องค์ ๕ ประการเป็นไฉน ? คือ **วาจานั้นย่อมเป็นวาจาที่กล่าวถูกกาล ๑ เป็นวาจาที่กล่าวเป็นจริง ๑ เป็นวาจาที่กล่าวอ่อนหวาน ๑ เป็นวาจาที่กล่าวประกอบด้วยประโยชน์ ๑ เป็นวาจาที่กล่าวด้วยเมตตาจิต ๑** ดูกร ภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วยองค์ ๕ ประการนี้แล เป็นวาจาสุภาสิต ไม่เป็นทุพภาสิต และเป็นวาจาไม่มีโทษ วิญญูชนไม่ติเตียน”

การพูด เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน คนทุกคนจำเป็นจะต้องพูดคุยสนทนากับผู้อื่นอยู่เสมอ และเป็นที่น่าพิจารณาว่า ในชีวิตประจำวัน วันหนึ่ง ๆ เวลาที่หิри (ความละอายต่ออกุศลธรรม) และ โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่ออกุศลธรรม) มีกำลังขึ้น เกิดขึ้นเป็นไป ก็จะทำให้พูดสิ่งที่ดีเพิ่มขึ้น นึกถึงคนฟังมากขึ้น ซึ่งแต่ก่อนอาจจะพูดไปโดยที่ไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นโทษเป็นภัยอย่างไร เช่น พูดเหน็บแนม พูดกระทบกระเทียบผู้อื่น พูดเพ้อเจ้อในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นคำพูดที่ไม่บริสุทธิ์เลย เพราะจิตใจไม่สะอาด เป็นอกุศล วาจาหรือคำพูดก็เป็นไปตามจิตที่เป็นอกุศลในขณะนั้น แต่เวลาที่หิรีโอตตปปะเกิดขึ้น จะทำให้พิจารณาเห็นได้ว่า สิ่งใดที่ไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ก็สามารถที่จะเว้นไม่พูดในขณะนั้นได้ โดยนึกถึงคนฟังเป็นสำคัญ ที่มุ่งถึงการพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เท่านั้น ไม่พูดในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เพราะโดยปกติของทุกคนแล้ว ย่อมชอบคำจริง คำพูดที่สุภาพอ่อนโยน เป็นต้น ไม่ชอบคำเท็จ ไม่ชอบคำหยาบคาย ควรที่จะได้พิจารณาว่า **แม้เราก็ไม่ชอบคำที่ไม่น่าฟัง จึงไม่ควรที่จะพูดคำอย่างนั้น ๆ ออกไปให้คนอื่นได้ยิน** ความเข้าใจพระธรรมเท่านั้นที่จะอุปการะเกื้อกูลให้เป็นผู้มีความประพฤติที่ดีงามในชีวิตประจำวัน ทั้งทางกาย ทางวาจา และ ทางใจ ได้

เพราะฉะนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า การพูดในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์นั้น ไม่เป็นประโยชน์ทั้งคนพูด และคนฟัง แม้จะเพียงเล็กน้อย ก็ไม่มีประโยชน์ จึงไม่ควรพูด แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งที่จะพูดนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะพูด ยิ่งมากก็ยิ่งดี เพื่ออนุเคราะห์เกื้อกูลแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการกล่าวธรรม ให้ข้อคิดเตือนใจที่ดีแก่ผู้อื่น เพราะคำพูดอย่างนี้ เป็นคำพูดที่ประกอบด้วยประโยชน์ เป็นคำพูดที่มาจากจิตใจที่ดีงาม เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างแท้จริง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhammadfellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]